

Špela Brecej

Indijansko poletje

Nieg nama je pomahal, naj mu slediva. Krog Indijancev čvrstih teles, ki se je med sestankom nanizal okrog naju, se je zdaj razklenil. Stopili sva za njim, ki ima temne oči. Zrak je dišal po vročem poletnem dežju, ki ga že dolgo ni bilo, in po suhi zemlji, ki je puhtela kvišku. Narahlo smo stopili po namišljeni poti skozi praprot in visoko travo. Nieg bo pazil na naju, in ta misel mi je prijetno kot sonce sedla na veke. Hodil je spredaj in za mano Pia. Naprej so nas potiskali strmeči pogledi starejših vodnikov, zarinjani v naše hrbte. Na vrsti je, da se izkaže. Njegovo drevo ima dvaindvajset brazgotin v belem mesu, ki ga skriva s skorjo. Njegova koža je kot tista skorja – gladka in temna in sveti se v mesečini.

Sonce je nizko in pravi, da je ura šest ali sedem zvečer. Po travnikih se je začel plaziti veter in ni me strah, ker ga že poznam. Poznam njegovo barvo in hlad in vonj in ime. Tudi Niega poznam, ki mu zdajle srce glasno utriplje od razburjenja. Njegov pogum, ki se staplja z vetrom, mi veje v obraz in zbuja zaspane valove trav. V njihovem ritmu se mi okrog reber zvija neki nov odtенок tesnobe.

Pot, ki jo moramo čim prej izgubiti za sabo, se zdaj rahlo vzpenja. Z očmi iščem med gostim rastjem štrleče polskale, v katere lahko uprem blazinice golih stopal in se odrinem naprej. Kjer travnik prehaja v gozd, je hrupno in brenčeče, a se mi vseeno zdi, da še vedno slišim glasove iz tabora, kamor se bomo vrnili odrasli ali pa sploh ne. Nimam pojma, kaj lahko pričakujem. Lahko si na primer zamislim, kako bomo morali najti potoček ali reko; lahko si zamislim, kako bova s Pio nabirali dračje za ogenj, Nieg pa bo med tem lovil ribe. Dovolj smo se naučili, da bomo preživeli. Zdaj je na nas, da najdemo tisto, zaradi česar bi sploh hoteli preživeti.

Pravijo, da smo na poti zato, da *se izgubimo v domačem gozdu*. To je tisto, kar me bega; tisto, česar si ne znam zamisliti: kakšno je videti potovanje brez poti? Kako naj se izgubimo v gozdu, ki ga Nieg pozna že

vse življenje? Kako naj najdemo nekaj, česar nikoli nismo imeli? Najdemo, ne da bi iskali in s tem, da se izgubimo?

Vprašanja mi kapljajo s temena na razbolelo dno duše, ki se še vedno ni popolnoma navadila življenja v poldivjini, med zgodbami in nerazumljivimi nasveti. Najlaže bi se bilo zjokati in potem nekako izsiliti, da bi me s prvim helikopterjem prepeljali nazaj v Ljubljano ...

Nočem razočaranja. Nočem si še enkrat dokazati, kako butasto je verjeti v velike spremembe, v rojstne dneve in nova leta, v nekakšne preskoke. Datum, ura, mesec dni – nespremenljiv tempo, popoln krog, ki ga ne zmanjka niti za silvestrovo niti za obletnico. Kar je včeraj ostalo nedokončano, se danes nadaljuje in steguje po jutri. Nemogoče je torej prekiniti življenje in začeti novo. Kje in kdaj naj zarežem, da bom začela nov krog? In kaj ima gozd pri vsem tem?

Sonca se ne vidi več; živali se zbuja in živali se spravljajo spat. Mi hodimo hitro, kot da bi vedeli, kam gremo in kaj nas tam čaka. A ničesar ne vemo in smo tiho kot tema, v katero se zajedamo.

“Ima kdo kaj vode?” nas zbudi iz zamaknenosti, ki nam je ostala še od slovesnega odhoda. Ustavimo se, da si snamem nahrbtnik in najdem čutaro ter jo podam Pii.

“Kje se bomo ustavili?” vprašam in se ozrem po stebrišču dreves povsod okrog.

“Poiskali bomo kak velik javor, pod katerim bo dovolj prostora za vse tri spalne vreče. Danes bo še šlo brez vode in ognja. In jutri bomo našli reko.” Nieg je suveren; to je dobro.

Ne razumem pa, od kje črpa to samozavest. Njemu se vse to zdi normalen potek odraščanja; videl je svoje brate, kako so odhajali in se spet vračali. Vedel je od vedno, da ga čaka neznana pot. Vendar je kljub temu zdaj sam, brez učitelja in brez načrta, z enim samim, nerazumljivim napotkom, ki ga je zamomljal omamljeni starešina. Nič bolje ni pripravljen od naju, bledoličnic. Vsi skupaj gremo do skrajnega roba znanega sveta zato, da ga prestopimo. Morda se samo dela, da je miren – da nas pomirja.

*

Prvo noč smo težko zaspali. Gozdna tema brez ognja nas je vznemirjala bolj kot to, da smo končno stopili na slovesno pot. Ptice so utihnile kmalu po sončnem zahodu, črički pa so vsak po svoje in neuglašeno še vedno godli. V krošnjah je šumelo in klicalo dež. Varneje bi se počutila, če bi zakurili ogenj. Nismo se pogovarjali, čeprav sem prepričana, da tudi onadva nista mogla zaspati. Pia se je vrtinčila v svoji vreči in škripala s suhimi vejicami, Nieg je ležal nepremično in ni se ga slišalo

nihi dihati. Jaz sem se uspavala s spomini na taborniške počitnice pred desetimi leti; poskušala sem se pomiriti z mislijo na sončen dan jutri zjutraj; šele domotožje in neki mlačen strah sta me dovolj utrudila, da sem končno zaspala.

Zbudili smo se v sveže jutro, posuto s septembrskimi oblaki, ki niso ne od dežja ne od vetra in se z jatami ptic selijo na toplo. Sonce je viselo tik pod vrhovi krošenj, ko smo prvič spregovorili. Vljudno sem ju vprašala, kako sta spala, in Pia je naredila smešno šobo, Nieg pa je zagotovil, da bo naslednjo noč bolje.

“Je blizu kaka reka? Vodo bomo potrebovali.”

“Dva dneva hoje od tu. Više gor je več izvirov.”

Dva dneva indijanske hoje! To je tri dni zame in za Pio. Midve sva mestna otroka, hodiva samo do avtobusne postaje in včasih pri telovadbi. Nieg ne razume – zanj je hoja način življenja, način učenja; enako nujna kot dihanje. Hitra hoja skozi gozd je njegov način mišljenja in dojemanja, njegova perspektiva.

“Računaj tri dni ... Ampak – saj nimamo vode za tri dni!” Jaz imam liter in pol minus tisto, kar je spila Pia in kar je uporabila za umivanje zob. Ona očitno vode sploh ni vzela s sabo. In jaz sem žejna.

“Nieg, koliko je imaš ti s sabo?” V zrak dvigne meh, morda srnin, kaj pa vem, ki na pogled drži liter in pol, dva.

“Vode imamo za danes in za jutri, če pazimo. Gotovo je tukaj v bližini kaka reka ali vsaj potoček?” Dejstvo je, da potrebujemo vodo. Tri dni brez – to je lahko usodno. Dehidriraš, slabo ti je, glava te boli, takoj si utrujen in tretji dan nastopi smrt.

Videla sem Pio, kako je pomislila, da bi šli kar nazaj v rezervat, kjer nam nič ne manjka. Mogoče kavica, mogoče kdo, ki ga že dolgo ni videla ... Dvignila je svojo spalno vrečo, tisto, ki jo je kupila babica posebej za to potovanje (nepremočljivo in za vse vremenske razmere – in starejši brat je bil ljubosumen). Zvijala jo je in iztiskala iz nje zrak, da jo je potem lahko stlačila v čudežno majhno nepremočljivo vrečo. Jaz sem jo posnemala. Ko je pospravil še Nieg, smo stopili naprej.

Šli smo s soncem na desni kar naravnost čez jaso, v visoko podrast in med vsakovrstnimi drevesi in polgmi. Nihče ni ničesar rekel, zato smo hodili v tišini. Nieg ni bil navajen govoriti med hojo, ker je raje poslušal gozd. Pia je pazila na ritem dihanja – vdih in dvojni izdih – da je ne bi začelo trgati v vranici. Jaz sem se borila z malodušjem, ki sem se ga našla od nje. Tole ni zame, predolgo sem že od doma, jok se mi nabira na robu oči, strah me je hoditi bosa po visoki travi, po kamnih, ki jih ne vidiš, po trhljih vejah, ki te prelisičijo. Groza me je hoditi tam, kjer so gotovo kače ali močeradi.

Ne smem biti otročja! Ne smem pustiti, da tole preraste v paniko, obvladati se moram. Ne jokaj, ne jokaj ... Nihče ne bo opazil, če se mi iz nosa zlije žalostni smrkelj, pomešan s solzami, ki jih ne spustim skozi oči. Obrišem se v rokav. Sem res tako globoko zabubljena v modernost, da ne prenesem ničesar drugega, neplastičnega? Sram bi me bilo, če ne bi znala zdržati še skozi tale nori obred odraščanja, skozi to vraževerno otroško igrico iskanja smisla in poslanstva.

*

Ne verjamem v Boga. V nič ne verjamem, ker nočem slepo verjeti. So stvari, ki jih vem, in so take, ki jih ne vem. Ne verjamem v horoskop ne v babičino astrologijo ne v newageevsko pozitivno energijo. Vse to raste iz človeka, iz njegovih želja, potreb, strahu, predsodkov, bolečine. Ne verjamem v Boga, ker se ga da razložiti. In razlaga Boga mi je bližja od Boga. Zame ni nobenega starca z belo brado, ki mi je ustvaril smisel, ki mi je podaril poslanstvo, ki me gleda in ki mi bo sodil. Ni ga, ker ne vem zanj.

Tudi tega ne vem, če bomo v teh butastih indijanskih gozdovih našli vodo. Ne vem, kje me čaka smrt, ki smrdi za vsakim vogalom. (Smrdi po mrtvih telesih, ki se spreminjajo v prst, in po prsti, ki je jesensko žalostna.) Nieg zaupa bogovom, ki ga vodijo. Pia nosi okrog vratu mamino verižico s križcem, ki ga vsake toliko ujame v pest in poljubi. Jaz nočem imeti Boga, ki bi me vodil. Izbiram, da me trpinčita strah in negotovost samo zato, ker nočem, nočem verjeti – ker verjeti je zaslepljeno, neumno, na jetra mi gre.

“Dovolj je, tukaj bomo spali.” Ozreva se po nekakšni jasici okrog starega macesna. Pia je sitna in vse jo boli.

Ko smo po večerji že ležali v svojih vrečah, sem se jezila nase, ker me takle indijanski sprehod spravlja v obup in ker sem tako prekleto občutljiva. Načne mi živce, če sem utrujena in lačna in če ne vidim nobenega smisla v naslednjem trenutku. Ta tesnoba, naveličanost, tujost – mi ne pustijo živeti. Ne da se mi vsako jutro zbuditi z istimi strahovi in problemi; z dilemami, pri katerih vedno izberem slabšo možnost, z odporom do sveta, od katerega ne morem nič pričakovati; z odporom do sebe, ki se večno разоčaram.

Zaspala sem in imela grozne sanje, iz katerih sem se sunkovito prebudila in jih takoj pozabila. Ostal je njihov priokus, ki me je zastrupil.

Zbudila sem se skupaj s soncem v sivo-belo jutro z rjavim gozdom vse naokrog. Po glavi mi je hodila počasna, usodnejša verzija *Riders on the Storm*. Slutila sem dež. Umazano vodo in blato; vodo povsod okrog, ki je ne moreš piti, izstradan od želje po njej. Nekaj takega sem sanjala, *déjà vu* ... Sedela sem z nogami v vreči in se nisem hotela niti premakniti.

Včerajšnja tesnoba se nadaljuje, raste. Plitko diham in rada bi nož, da si izrežem škrge. Prepričana sem, da mi ugašajo možgani skupaj z vso voljo, in če ugasnejo do konca, bom ostala pod tem macesnom za vedno, nora, čakajoč na smrt. Vseeno mi je. Brezbrižnost lebdi v meni kot zračni mehur in mi ne pusti premakniti niti veke. Prisežem, da ne čutim časa. Samo prepočasno spreminjanje, prelivanje ... Vzela sem švicarski nožek in si vrtala z njim po roki, da bi končno kaj začutila in se zjokala. Nič me ni bolelo; ne vem, ali je tekla kri. Vseeno mi je za vse na svetu, samo nočem, nočem več tega občutka – ki ga ne zdržim več, ki je grozen in vseobsegajoč in nepremagljiv.

Iz zamaknjenosti me je zbudila Pia, ki me je histerično tresla in mi nekaj govorila. Vzela mi je nož iz roke, bila je rdeča v obraz. Mižala sem in vse je brenčalo. Nikjer ni tišine, samo v meni je – sem zaspala.

*

Zbudila sem se v bučeč šum plohe. Vsi trije smo se v svojih vrečah stiskali okrog debela, ki nas je s krošnjo za silo varovalo pred dežjem. Temno je in hladno. Kaj se je zgodilo? Na levem zapestju otipam Piino rutico, ki drži skupaj tri obliže. Preklete! Kako naj jima to pojasnim? Ne bi rada, da bi se morali zaradi tega vrniti. Naj mi, prosim, odpustita to norost, nisem hotela takole zajebat ...

Oprosti, Pia. Slišim jo, kako šepetajoče čeblja molitev. Upam, da moli zame. Ker jaz sem še vedno prazna, sama, samotna. In sram me je, grozno sram. In svet se ni niti malo spremenil.

Nieg in Pia sta prerezala prazne platenke na pol in zdaj se vanje lovi dež, ki ga bomo lahko spili. Rada ju imam. Rada bi, da gremo naprej. Nočem se vrniti; najraje bi, da tale moja neumnost sploh ne bi imela posledic.

Počakali smo, da je dež malo ponehal, nato smo pospravili in stopili naprej. Naredilo se je blato in napredovali smo počasi, ampak vsi smo jasno čutili, da se moramo nujno premakniti od tam. Nekaj časa smo se strmo vzpenjali ter se vlekli za velikolistnato spolzko travo in praprot. Pazim, da ne zdrsnem dol v Pio in počakam, če zdrsne Niegu. Počutim se prazno in nemočno, ampak ta občutek ni več smrtonosen, temveč na čuden način domač. Pomirjena sem, brez želja, razdrobljena na sto koščkov, in vztrajam, ker slutim, da je tako prav.

Tiho smo in močno zadihani. Upočasnili smo korak. Dobili smo nov, bolj umirjen tempo.

*

Hodili smo po pobočju vse do večera, dokler nismo na planotici razvili spalnih vreč. Nieg je iz plastične vrečke potegnil suhe veje in počasi, poglobljeno zakuril ogenj. Posedli smo se okrog njega, da smo se pred spanjem malo pogreli.

“Plastična vrečka je najboljši izum,” je Nieg začel pogovor.

“Polno jih imam, lahko ti jih dam, če hočeš.” Pia je zgrabila iztočnico.

“Tudi jaz jih imam nekaj ... Glejta, zvezde se vidijo, razjasnilo se je!” Vsi pogledamo gor.

Potem se Pia obrne k meni: “Povej, kaj je bilo s tabo?” Nieg tiho posluša.

“Ja, to ... Nič takega, kaj pa vem ...” Točno vem, da nimam nobenega izgovora. “Grozne sanje sem imela, najbrž zaradi lune.”

“Boš rekla, da te je luna nosila?” Ne, seveda ne bom, nočem lagati.

“Ne vem, kaj je bilo. Ne bom več. Saj zdaj je v redu.” Prosim, prosim, dovolj o tem. Zamenjaj temo.

Pia se je razburila: “Nieg, se ti to zdi normalno? A? Se ti ne zdi bolje, da se vrnemo? Jaz že ne bom tega gledala.” Nieg je miren in odgovori: “Ne bomo se vrnili ... in ja, to se mi zdi normalno.”

Pia je vsa iz sebe, potem se pa pomiri in čez čas reče: “Če obljubiš, da ne boš več.” Gleda me v oči, dokler ne stisnem iz sebe nekakšne obljuje, ki to noče biti, in rečem: “Ne, no.”

To je bilo vse, ogenj je ugasnil. Zadržnili smo se v tople rove iz blaga in poskušali čim prej zaspati.

*

Po skoraj obilnem zajtrku v krasnem sončnem vzhodu nekje na pol grebena smo stopili naprej. Vzpenjali smo se kot kolibriji po hrbtu spečega losa, ki se nam zdi ogromen. Kljub mirni noči sem bila utrujena.

Od teh zaskrbljujočih nihanj razpoloženja. Včasih pozabim, da obstajam, da sem prisotna v zgodbi, ki se mi odvija pred očmi. Ne čutim, da sem živa. Sem samo kresnička zavesti, ki spremlja svet okrog sebe in se občasno odzove. In ni me, ker se vse dogaja mimo mene, neodvisno, gladko, neznosno lahko. Mogoče sem pa umrla nekje med potjo, morda sem celo izkrvavela, in sem duh, ki hodi z njima, da opravi to pot do konca ...

Ne smem toliko razmišljati. Ustavila sem se in se razgledala. Umito dopoldansko nebo, spodaj pa gozd in pobočje; svetlo in temno zelene lise med ognjenimi krošnjami. Videlo se je, da vsepovsod diha neskončna vrsta živih bitij. Polno drobcenih zvokov, sonce v oči, migotanje listja – in vse v najlepšem redu. Globoko diham in se z nevidno trajektno vrvjo privezujem na tu-zdaj.

Tisto, kar me ves čas črviči, je vera v to, da smisla ni. Vera. Prepričanje, da ne smem imeti prepričanja, ki bi mi zapolnilo smisel. Zame je odgovor, zakaj življenje obstaja, preprost – naključje in selekcija. A čemu je življenje? Ne vem. Vem pa to, da smisel, ki ga navadno enačimo z namenom, izhaja iz naše zavesti, in ne iz stvari same. Stvari se po raznih zakonitostih dogajajo vzročno-posledično. Smisel se ustvari pozneje, z zavestjo. Ali to pomeni, da ne obstaja? To samo pomeni, da je *od tukaj*. Sploh pa – imeti vero v krčevito zanikanje verovanja ... Smisel je samo, če je iz mene. Od drugod ne prihaja. Ne morem ga odkriti, lahko ga ustvarim. Pa mi je to dovolj?

In spet razmišljam in nikoli ne vem, kaj sploh vem. Kaj sploh vem? Kaj je edina stvar, ki jo gotovo vem? Da sem.

Ne, ni res. Vem tudi to, da sem zdajle tukaj, da hodim, da mi je kar malo vroče in bi lahko slekla pulover; vem to, da je danes res krasno vreme, da zrak diši po topli jeseni; da hodi Nieg urno in enakomerno daleč pred mano in Pia daleč za mano, zaspano. Polno stvari se mi kar naenkrat zdi tako resničnih, da bi lahko rekla, da jih vem. Vem, da sem žejna, in vem, da moramo najti potok. Ne vem pa tega, ali ga bomo našli danes, jutri, pojutrišnjem ali prepozno.

Pia se je usedla na skalo v suhi travi in zaklicala, naj malo počakava. Pojedli smo jabolka in piškote in popili vsak en dolg požirek vode. Dovolila sva Pii, da je popila še en požirek, ker je bila videti slabotna in bleda. Potem smo šli počasi naprej.

Usoda je samo osmišljanje naključij, ustvarjanje pomenljivosti. Usoda je odnos do življenja; človeški odnos, ki hoče biti božanski. Človek hoče boga, ker si sam ni dovolj. Hoče božanske zakone, ker mu gre na živce relativnost lastnih zakonov. Želi si, da bi lahko odkril smisel, ker se ne znajde v vlogi samozadostnega ustvarjalca smislov. Če se ne odloči za usodo, se odloči za drugačno verovanje, za absurd, za matematiko, glasbo, za previdnost, evolucijo ... Tudi če sploh ne razmišlja o tem, si ustvari odnos do sveta – brezbržnost, navideznost, nerazumljivost. A na vsak način hoče, da bi pomen izhajal od zunaj, najraje od zgoraj.

Po drugi strani, zakaj sem sploh tako obsedena s smislom in s tem, da ga ni? In sploh – ali to kaj spremeni? Rdeča vrtnica bo enaka, če bom jaz videla v njej izkaz ljubezni ali pa nekaj, kar stane petsto tolarjev. Zaslepljeno bi bilo opazovati na stvareh samo tisto, kar se nam zdi glavno, smiselno. Resnica so stvari same in posebej njihovi pomeni, človeški dodatki.

Končno sem si slekla pulover in ga privezala na nahrbtnik. Kavbojke sem imela vroče od sonca, stopala sem imela posuta z zemljo, ki se je počasi sušila in spreminjala barvo. Gozd je bil daleč za nami in rastoča

tišina je zvabila v mojo glavo misel na popoln mir, vsesplošen red. V nenehnem dogajanju sem zaslutila spokojnost, in to je bil najbolj ekso-tičen občutek, kar sem jih kdaj doživela.

*

Pomikali smo se v smeri slemenitve, globoko pod vrhovi. Večer se je spustil že zgodaj. Bili smo nekje na koncu septembra, čisto blizu, skoraj tik pred reko, utrujeni, brez vode. Edino, kar nam je preostalo, je bila vera v to, da bomo našli reko zgodaj dopoldne in brez zapletov. Tega pa nisem hotela in sem ostala brez vsega. Še preden nas je zalila noč, smo razgrnili svoje vreče in pojedli napolitanke, sir, salamo in tisto malo kruha, kar ga je še ostalo. Imeli smo samo še instantne zadeve. In nič vode. Jaz sem si izborila zadnji požirek. Potem smo šli spat in zadruga je bil zadnji človeški šum pod zvezdami.

Zbudili smo se zgodaj, tako da smo med zajtrkom (zelena paprika s soljo, trdo kuhano jajce, dva kavna bombona in žvečilni gumi) gledali sonce, ki je vstajalo od mrtvih. Ko smo pojedli in pospravili smeti (jajčno lupino sem pustila tam), smo skoraj stekli naprej. Danes je veliki test za bogove: nujno rabimo vodo, in če nas imajo kaj radi, jo bomo našli.

Hodili smo v smeri sever-severovzhod, po gležnjih tritisočakov. Sonce nam je ušlo za vrhove in ostali smo v neprijazni senci. Oblekla sem pulover, šal in rokavice; prav tako Nieg in Pia. Zebe me v stopala in boli, če stopim na ostre kamenčke. Spet sem malo žalostna, najbrž zaradi sence, po kateri hodimo ... Slabo se počutim, ker nimam pojma, kaj bo z nami; ker lahko vsi trije umremo od žeje in lakote, pa tej ogromni gori ne bo niti za trenutek žal. Popolnoma nič se ne bo spremenilo, če najdemo vodo ali pa ne. Samo mi bomo, žalostni in prestrašeni, nehali obstajati. Neskončno majhni.

Po slabih treh urah me je zbudila iz zamišljenosti Pia: "Lej, lej – voda, voda!"

Prerinili smo se med mladim drevjem v smeri šumljanja in našli reko! Skoraj tekli smo do njene kamnite struge, vrgli nahrbtnike po tleh, padli na kolena in se ji priklonili, ko smo si umivali obraze. Bila je hladna, stokrat hladna. In najlepša na svetu, glasna, vitka, neulovljiva, prozorno čista, neprecenljiva. Zmočila sem si mastne lase, sprala sem si suha usta in se poškopila po kavbojkah.

Napolnili smo čutare in Niegov meh, pili smo, dokler nam ni zmanjkalo sape. Sijali smo, bili smo tako veseli, da bi lahko jokali. Vse je bilo zeleno, hladno, sveže, nedotaknjeno; nismo si upali narediti napačnega koraka v tej slovesnosti. Bili smo hvaležni Bogu, bogovom, kompasu.

Niegu sem bila hvaležna za pogum, Pii za potrpežljivost, soncu za to, da je ogrelo mojo zaledenelo dušo, in reki, da teče, ljuba.

Ugnezdili smo se v breg in znosili na kup najbolj suhe veje za ogenj. Dolgo smo čakali, da je zagorelo, potem pa smo (s preveč vode) skuhali instant polento z golaževo omako iz vrečke. Eno najboljših kosil v mojem življenju. Med jedjo smo se veliko pogovarjali in glasno poudarjali, kako dobro je, da smo našli reko. Nieg je bil sproščen, oddahnil si je, mogoče misli, da je to dokaz, da ga bogovi res čuvajo. Zame je to dokaz, da je res tisto, kar smo se učili pri geografiji.

Po jedi sem se odpravila višje gor ob reki in vzela s sabo naše tri umazane lončke in žlice, da bi malo gospodinjala. Reka je prozorno siva od kamnitega dna, ledena in plitka. Brez alg in brez rib. Usedem se na travnat breg in počutim se kot doma. Vse je spet prav; mi smo ob reki, sonce polzi na drugo stran sveta, voda je hitra in hladna, vidi se naš taborni ogenj, ki raste izpod Niegovih rok. Spet sem udobno vpletena v svoje življenje, nisem lačna, nisem žejna, toplo mi je pri srcu.

Skozi membrano zavesti srkam barve in vonje in zvoke. Narava je ovita okrog mene kot kulisa ali platno. Sledi svojemu redu in zahteva od mene, da se prilagam; ponuja se mi, razgaljena v vsej svoji nedoumljivosti, raznovrstnosti, brezmejnosti. Dokler se zavedam, da sem popolnoma odvisna od sveta okrog sebe, ga lahko sooblikujem. Lahko sem raziskovalec, analitik, oblikovalec, ustvarjalec. Možnosti opazovanja, učenja, razlaganja in razlikovanja so neomejene. Lahko sem velika, ampak svet bo vedno še večji; vedno bo govoril, da ga lahko še malo posvojim; vedno bom lahko še večja. Rastem z vsem, kar mi pride na misel; kot spužva srkam vase vse, kar se kaže. Spoznavam umirjenost in krutost gozdov, ukradem reko za smisel življenja, se smejim vericam in se bojim volkov. Mehurček sem, ki lebdi po svetu, ki daje imena, izumlja pomene, shranjuje spomine, sanja in blebeta. Mehurček, ki je drobtinica v vsej ogromnosti in ki plete mrežo odnosov do nje.

Sem edino, kar kdaj koli v vsem času in prostoru bom. Dekle, ki sedi ob reki in se rahlo trese od večernega hlada. Sem vse, kar vem, vse, kar dvomim, sem vedenje in dvom, sem vse, kar zame obstaja. Vse sem in sem hkrati delček vsega. Predvsem pa sem.

V osnovi samo sem. In to je najčudovitejša stvar na vsem svetu. Je središče vsega, kar se mi dogaja, kar je. Sploh ni nobenega dvoma več. Ko se zavem, da sem, in vidim, da je to najlepše, najbolj dobro in najbolj resnično – potem ostane samo ena stvar: ljubiti. Ljubiti že samo (in edino?) dejstvo, da obstajam. In to dejstvo je resnično v večni sedanosti (ker nikoli nihče ne živi v preteklosti ali prihodnosti).

Življenje je čudovita kompleksnost situacije, v kateri obstajam. Ljubiti obstoj pomeni ljubeče sprejemati vso vsebino življenja. In če so del tega tudi žeja, strah, bolečina, skrb, smrt – bom pač ljubila tudi to. Šele zdaj namreč vidim, da nič od tega ni *a priori* slabo. Samo je. In če si vzamem, da je slabo – je slabo. Če me moti, je moteče. Če me ne moti, ni moteče. Samo od mene je odvisno, da izoblikujem odnos.

Tudi to, glede na kaj bom oblikovala ta odnos, je stvar moje (pod)zavestne odločitve. Če nočem v nič verjeti, potem se bom vprašala, kaj vem. Vem, da sem. Vem (čutim), da je to lepo. Vem, da iz tega sledi vse preostalo, kar se sploh dogaja. Zato je vse to tudi lepo. Sploh nimam nobenega opravičila za to, da bi mislila, da je kar koli na tem svetu samo po sebi slabo. Zakaj bi verjela v onstransko slabo, če ne verjamem v onstransko dobro?

Naredila se je noč, zato sem vstala, pobrala za silo čiste lončke in žlice in se previdno napotila v smeri lučke. Pia je že napol spala, Nieg se je igral z ognjem. Bila sem neverjetno dobre volje, on pa tudi. Nekaj malega sva se pogovarjala o tem, kaj vse me boli, in da bodo zdaj noči vedno daljše in bolj mrzle, ampak nič od tega nisva jemala resno. Ni bilo grozeče, samo zanimivo je bilo. Čudovito v tem, da je tako in da to veva. V spalni vreči je hitro postalo toplo; v moji glavi se je naredil prostor za sanje.

*

Nov dan smo začeli z načrtom za naprej. Sledili bomo toku reke in se nastanili tam, kjer bo dovolj počasna in globoka, da v njej živijo ribe in raki. Tam bomo postavili svoj tabor, si naredili ribiške palice in si lovili hrano. Za zajtrk smo si skuhalih mešanico rečne vode, pšeničnega zdroba in mleka v prahu. Po želji si lahko dodal sladkor in celo kakav.

“Je kdo že kaj odrasel?” Pia naju pogleda z nasmeškom. Samo zasmehuje se, nič ne odgovoriva.

Še vedno se ne počutim odraslo, razsvetljeno, odločno, izkušeno. Še vedno slutim, kako neznosno ranljiva sem za vse, kar se dogaja. Za čudne občutke, nesreče, nelagodje, dež in mraz, lakoto, brezupje. Ne bi smela pustiti, da mrak in slabo vreme vplivata name tako močno. Ne bi smela pustiti Niegu in Pii, da vame naseljujeta podtaknjence otožnosti. Prav taka sem kot reka, ki raztaplja in vpija vse na svoji poti; ki jo umaže blato, razburka dež, ustavi jez. Morala bi biti kot kamen. Trdna, nedeljiva, negorljiva, ena sama s sabo. S trdo lupino in enako trdnim jedrom – trdnim od miru, zgoščenosti, tišine. Morala bi postati kamen, da bi odrasla.

Nieg mi je ponudil lonček mate čaja in hvaležno sem sprejela. Speklo me je po prstih in zato sem še malo polila. (Potem grda beseda.) Potem se

nasmehnem. Še vedno je vse prav, vse okrog mene je še vedno spokojno v svoji živahnosti. Kaj se sploh razburjam? V redu je: primeš lonček čisto zgoraj, kjer ne peče, se usedeš v travo in v miru spiješ dišeč čaj.

Pol gledam v sonce in globoko diham zrak te vrveče jeseni, pojočega gozda. Nebo je žametno sinje, oblaki se rišejo v vetru, žarki mi legajo na lica. Pii se poznajo sončne pege še od poletja. Bili smo na morju, na Cresu. Spomnim se tiste predhodne tesnobe, ki mi je začela rasti v trebuhu, ko sem pripravljala prtljago za sem. Prišli sva v nekoliko posodobljeno pleme, ki še vedno živi z gozdom, travnikom in reko, z ognjem, bogovi in drevesi. Všeč mi je spoznavati nekaj popolnoma novega, nemilost in čarobnost narave, ki te prisili, da jo spoštuješ in se učiš od nje. Všeč mi je distanca, ki sem si jo nakopala do evropskega načina. Prav je, da sva vztrajali in prebrodili tisto krizo, ki naju je popadla po desetem dnevu. Domotožje, slabo počutje, nerazpoloženje. Potem pa vdihneš dim kake njihove cigarete in se smejiš, plešeš in ploskaš; vrtiš se v krogu okrog ognja, mimo perjanic in kitk, barv in kož, vonjav, tleskov, pesmi, smeha; tišine gozda, oddaljenosti zvezd, miru vesolja. Veselja v sebi.

“Prav sva naredili, da sva prišli sem,” rečem Pii po slovensko.

“Ja, res je, prav je.”

Čuti se, da nas je prevzelo lahkotno vzdušje na bregu v soncu in travi. V kosteh čutimo odmeve novega zagona, optimizma, jasnosti. Gost kot med se nam po žilah pretaka neki svetel občutek; pred očmi se nam slika mnogo, mnogo variacij prateme življenja. Vse se odvija v slogi, čeprav v večnem boju; vse nesreče so hkrati sreče, vse je gladko in si dela svojo pot v brezpotju. Mi trije smo ostali tihi, vzelo nam je sapo, besede, misli.

*

Ugnezdena sem v spolzek čas. Bitje sem, ki opazuje in sledi svojemu nagonu po posnemanju, učenju. Rodila sem se in zdaj sem živa. Smisel življenja je izpolnjen že s tem, da sem. In umrla bom, zagotovo. Nobenega pomena nima, da prehitavam s smrtjo, ker bo že sama prišla. Do takrat pa se bo zgodilo vse. Vse na vsem svetu, vse, kar kdaj koli bom. Da bo moj svet poln, razkošen, velik, moram opazovati in se učiti. Raztegovati moram svoje obzorje čez svet, se mu čuditi, ga čutiti, videti, slišati, okusiti, ga razmisliti, predalčkati, ga oviti v domišljijo, ga obleči v verze. Moram se naučiti, ne smem pa se navaditi živeti. Ostati moram otrok, ohraniti moram to slo po navzočnosti, odkrivanju; ohraniti moram to zanimanje, ki je edino, kar resnično imam.

Pustila bom, da raste ta nit, ta očarljivost, erotičnost sveta; gibka duša, prvo-bit-na ljubezen. Pustila bom, da raste in me vleče naprej, da se krepim in mi je v oporo.

Odločila sem se (to je stvar odločitve): moj odnos bo ljubezen. Takšna, ki ti ne pusti, da bi se naveličal; ki ti da zvečer mirno zaspati, ker ti šepeta, da je vse v redu. Ljubezen, zaradi katere bom kot veverica, ki kopiči lepe spomine, drage ljudi. Ne bom si jih nabrala preveč. Vse bom ljubeznivo obglodala in spravila vase. Iz tega bom rasla, gladko in ritmično, v gibanju dneva. Kot travna bilka, ki ji je vrojeno, da raste.

Nisem pojedla vse modrosti naenkrat. Modrost kaplja do mene vse čas, enakomerno. Samo sprejeti jo moram in ne smem se delati, da vem več, kot je res.

*

Počasi smo vstali in začeli pospravljati svoje stvari. Ko smo končali, je za nami ostalo samo ognjišče za eno noč. Naš naslednji cilj je jasen: doseči srednji tok reke, kjer bomo lahko lovili ribe. Kam potem – zdaj ni važno. In lepo vreme je – oranžna svetloba iz sonca in listja in sadežev. Indijansko poletje, ki mi šumi, da je vsako jutro prvo jutro.